

Jelentés az aquincumi polgárváros területén folytatott műszeres leletkutatás, ásatás és lelőhelyvédelmi munkák első üteméről

2013. június 24.–én, valamint 2014. június 7. és 23. között szisztematikus leletkutatást végeztünk az Aquincum polgárvárosának nyugati felében. A kutatás célja kettős volt.

Az egyik feladat az illegális lelőhely-fosztogatások által az elmúlt évtizedekben súlyosan érintett lelőhely még megmaradt felszíni leleteinek szisztematikus és dokumentált körülmények közötti felgyűjtése volt, a másik a 1960-és 70-es években folytatott „Interstudex ásatások” és jórészt visszatemetetlen szelvényeinek fémkeresős átvizsgálása volt.

A kutatásokhoz kapcsolódóan lelőhelyvédelmi munkák végzését is megkezdtünk a területen, az előbbi szelvények egy résznek kitakarításával és gépi visszatöltésével. A fentieken túl egy kisebb próbaszondában a terület rétegtani viszonyait is felmértük.

A munkák az Nemzeti Kulturális Alap támogatásával folytak. A projekt szakmai vezetője Dr. Zsidi Paula volt, a terepi munkákat Dr. Lassányi Gábor vezette.

1. Műszeres kutatás

A műszeres kutatás során, amelyet Sándor Lajos végzett önkéntes kutatók alkalmi segítségével, kézi fémkereső műszerrel átvizsgáltuk a terület fizikailag hozzáférhető részét. Fontos megjegyezni, hogy polgárváros falakkal körülvett nyugati részének nyugati sávjában az elmúlt évtizedekben rendezetlen erdősáv nőtt, amelyben ráadásul nagy mennyiségű kommunális hulladékot raktak le. A terület délnyugati részén szintén jelentős modern építési törmelék van elterítve, továbbá az egész sávban találhatóak olyan fák és bokrok, amelyek lokálisan akadályozták a kutatást.

Ennek ellenére 2013-ban 9, 2014-ben pedig római kori 88 fémtárgyat gyűjtöttünk a felszínről, pontos geodéziai bemérés keretében, ebből 24 db érem, a többi fibula, bútoralkatrész és egyéb használati tárgy, vagy nyersanyag darab. Előkerült többek között egy nagyméretű női büsztöt ábrázoló ólomsúly, egy bronz kozmetikai kanál és egy katonai diploma töredéke is.

A fentieken túl nagyon jelentős eredményeket hozott az Interstudex ásatás „hányódombjának” egy résznek gépi elbontása és földanyagának fémkeresős átvizsgálása.

Ebből több tucatnyi római kori lelet, így 22 db érem, 13 db fibulatöredék és számos más tárgy is előkerült.

Az Interstudex visszatemetett szelvényeiben fémkeresős kutatásra nem volt lehetőség, ugyanis ezekben nagy mennyiségű kommunális szemetet deponáltak az elmúlt évtizedekben, amelyek apró részeinek (pl söröskupakok, drótdarabok) eltávolításra nem volt lehetőség.

2. Lelőhelyvédelmi földmunkák

A leelőhelyvédelmi munkák keretében megkezdtek az Interstudex nyugati szelvény sorának megtisztítását a kommunális szeméttől, valamint kiirtottuk az azokban nőtt bozótot.

A felszínen eredetileg betonnal konzervált falmaradványok az évtizedek alatt erősen sérültek, így azokat geotextillel letakartuk, és a „hányódomb” földjével gépi erővel betemettük a nyugati szelvény sorát.

3. Ásatás

A terület bejárása során középső sávjában egy mintegy 5*2 m-es sávban egy olyan sekélyebb (mintegy 0,5 mély), de valószínűleg visszatemetett bolygatásai gödröt észleltünk, amely a felhalmozott földkupac alapján relatív modern volt. A beásás nem szerepelt a korábbi ásatások rajzában, így leginkább valamilyen illegális ásatás gödrének kellett tekintenünk.

A bolygatás mértékének felderítésére egy 6*3 méteres ÉNy-DK-i tájolású kutatóárkot nyitottunk itt. A bolygatás pontos határa nem volt meghatározható, az azonban bizonyos, hogy az csak a területen található legfelső szürkésbarna, humuszos, kötörmelékes, nagymennyiségű római leletanyagot tartalmazó kevert réteget érintette (SE-1).

Ez alatt a mintegy 0,7-0,8 m vastag réteg alatt egy másik szintén szürkésbarna, kötörmelékes, humuszos, nagyon sok római kerámia töredéket és állatcsontot tartalmazó réteg következett (SE-2). Ez alatt értük el a legfelső megmaradt római szinteket, egy agyagos, vályogtéglá darabos, sötétbarna, tömör réteget a szelvény DK-i részén (SE-3), és egy sötétbarna, agyagos, humuszos réteg a szektor DNy-i részén (SE-4).

AZ SE-4-be egy apró ovális, sárgásbarna betöltésű beásás volt belevágva (SE-7/8).

Az SE-3 ráfedett egy megmunkálatlan mészkőből készült ovális, néhol tölcésesen szűkülő kőkonstrukció, valószínűleg kútra (SE-5), amelynek felső sötétbarna humuszos betöltéséből (SE-6) sok kerámia és állatcsont került elő, egy apró Aesculapiust ábrázoló gemmával együtt. Az SE-3 alatt egy további agyagos, vályogtéglás, planírozott szintet (SE-9) értünk el.

Mélyebb rétegeket nem bontottunk ki. A kerámia, elsősorban a sok terra sigillata előzetes vizsgálata alapján a szelvényben Severus-kori vagy inkább annál későbbi, Kr. u. 3. századi rétegeket értük el.

A szakaszosan végzett kutatás során, júliusban feltárási engedélyünk lejárt. A munka őszi folytatásához új engedélyt kértünk. Jelen jelentésünk a korábbi ásatási engedélyhez tartozik. A várhatóan év végéig tartó kutatás befejezését követően a dokumentációt, mindkét ásatási engedélyre vonatkozóan együtt adjuk le.

Budapest, 2014. július 29.

Dr. Zsidi Paula

Dr. Lassányi Gábor

Jelentés az aquincumi polgárváros területén folytatott műszeres leletkutatás második üteméről

2014. november 26 és december 10 között folytattuk a szisztematikus leletkutatást Aquincum polgárvárosának nyugati felében. (A munkák 2013. június és 2014. június közötti első fázisának jelentése már korábban leadásra került.)

A feladat ebben a fázisban is az illegális lelőhely-fosztogatások által az elmúlt évtizedekben súlyosan érintett lelőhely még megmaradt felszíni leleteinek szisztematikus és dokumentált körülmények közötti felgyűjtése volt.

A munkák az Nemzeti Kulturális Alap támogatásával folytak. A projekt szakmai vezetője Dr. Zsidi Paula volt, a terepi munkákat Dr. Lassányi Gábor vezette.

A műszeres kutatás során, amelyet Sándor Lajos végzett önkéntes kutatók alkalmi segítségével, kézi fémkereső műszerrel átvizsgáltuk a terület fizikailag hozzáférhető részét.

A munka során 33 darab római kori fémtárgyat gyűjtöttünk, helyzetüket geodéziailag pontosan bemérve. Ezek között 10 db érem volt. A tárgyak közül kiemelkedik egy apró gyöngy berakásos, áttört aranyfülbevaló, a Dunai lovasisten ólom fogadalmi táblájának darabja, egy gladiátor ábrázolásos ólom tessera, egy állatábrázolásos emailos fibula, továbbá egy MAR[TIS] feliratos áttört övdísz.

Budapest, 2015. január 29.

Dr. Zsidi Paula

Dr. Lassányi Gábor

